

Odjevni predmet kao muzejski artefakt

Irena Mihalić, mentor: dr. sc. Katarina Nina Simončić

**Studentica diplomskog studija Teorije i kulture mode na Tekstilno tehnološkom fakultetu / kolegij: Suvremena moda*

**** Zavod za dizajn tekstila i odjeće, Tekstilno tehnološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu,
Prilaz baruna Filipovića 28a, Zagreb 10000.
e-mail: miirena@yahoo.com**

Sažetak:

Ovaj rad pristupa odjevnima predmetima kao materijalnim dokazima koji svjedoče o društvenim i kulturalnim okolnostima u kojima su nastali. Bez obzira na to radi li se o povijesnoj odjeći ili predmetima suvremene mode, oni ne samo da su vrijedni sami po sebi, već se u muzejskoj sredini otvaraju nove skrivene dimenzije koje su sadržane u njihovoj materijalnoj strukturi. Rad se osvrće na povijesni razvoj muzeja odjeće i mode kao specijaliziranih muzejskih institucija te ukazuje na važnost uloge kustosa i konzervatorskih praksi u njihovom očuvanju i predavljanju široj javnosti.

Ključne riječi: odjeća, moda, muzej, muzejske zbirke, izlaganje, konzervacija

1. UVOD

Odjevni predmet pohranjen i izložen u muzeju stječe specifične vrijednosti svojstvene muzejskim *artefaktima*¹. Odjeća u muzeju i dalje predstavlja dokument određenog povijesnog razdoblja, a njezina vrijednost proizlazi iz kulture iz koje je preuzeta, no ona isto tako postaje mogući izvor interpretacija različitih načina nošenja i odijevanja te važan informacijsko-komunikacijski čimbenik.

Značajan je dio naše prošlosti povezan s tekstilom, odjevnim predmetima i njihovom proizvodnjom. Postojanje muzejskih zbirki odjeće omogućuje nam stoga metodološki pristup odjevnim predmetima kao objektima materijalne kulture. Njihova je specifičnost sadržana u sposobnosti da na jedan intiman način stvore poveznicu sa životima koji su proživljeni tijekom prošlih razdoblja uz istodobno otvaranje mogućnost dokumentiranja promjena na području dizajna, tehnike izrade i prevladavajuće estetike.

Rad će izložiti presjek povijesnog razvoja muzejskih zbirki odjeće i mode koji je pratio rast važnosti njihovog proučavanja u širem društvenom kontekstu te će pokušati analizirati ulogu odjavnog predmeta kao muzejskog *artefakta*. Analiza se uvelike oslanja na poglavlje *Berg Enciklopedije* posvećeno razmatranju odjeće i mode u kontekstu muzeja te metodološku interpretaciju stvarnih odjavnih predmeta koju Valerie Steele ističe kao značajan prilog nužnosti izlaganja odjeće u javnim institucijama (članak *A Museum of Fashion Is More Than a Clothes-Bag*). Teze Ive Maroevića razrađene u knjizi *Baštinom u svijet* korištene su radi osvrta na širu ulogu muzejskih artefakata unutar koje svoje mjesto pronalazi i sam odjevni predmet.

2. POVIJESNI RAZVOJ MUZEJSKIH ZBIRKI ODJEVNIH PREDMETA

Prvi odjevni predmeti bili su sakupljeni u razdoblju između šesnaestog i osamnaestog stoljeća kao dio kolekcija "kabineta rijetkosti" (*cabinets of curiosities, Wunderkammer*) koji su se u to vrijeme pojavili u Europi. Ovakve zbirke čiji su vlasnici bili

¹ *artefakt* (lat.), umjetna tvorevina; proizvod ljudske djelatnosti, rukotvorina.

pretežno muškarci, pripadnici aristokracije i srednjeg staleža, sadržavale su različite bizarne i neobične predmete iz područja prirodnih znanosti kao i etnografske artefakte koji su pripadali "egzotičnim" narodima. Odjevni su predmeti i ukrasi predstavljali svjedočanstva koja su podržavala ideju romantičarskog mita o plemenitom divljaku te su bili sakupljeni kako bi predstavili ono drugačije, neobično i čudno (Taylor, 2004:68). Njihova je glavna funkcija najčešće bila usredotočena na pružanje potpore europskoj viziji o vlastitoj superiornosti. U takvim su zbirka materijali bili prikupljeni bez jasnih kriterija odabira, a često i pogrešno identificirani te nisu sadržavali detaljnije podatke o mjestu pronalaska.

Do početka osamnaestog stoljeća najvažniji su dio privatnih zbirki europskih kolekcionara činili primjerci odjeće te ostali predmeti namijenjeni ukrašavanju tijela američkih indijanskih kultura. Broj se kolekcionara proširio tijekom devetnaestog stoljeća te je uz istraživače počeo obuhvaćati misionare, trgovce, putnike, umjetnike, vojno osoblje i znanstvenike koji su se tada počinjali baviti novom znanostu – antropologijom. Odjevni su se predmeti u to vrijeme sakupljali prvenstveno u kulturalne, društvene i političke svrhe. Misionari su odjevne predmete "divljaka" koristili kako bi dokazali njihovo preobraćenje na kršćanstvo, dok ih je vojno osoblje sakupljalo u svrhu isticanja moći i pobjede nad kolonijaliziranim narodima (Thompson, 2010:296).

Prikupljanje i analiza povijesnih oblika odjeće počeli su se također vezivati uz postojanje osjećaja nostalgije prema prošlosti kao i uz rastući interes za povijesna istraživanja različitih vrsta. Muzeji u ovom razdoblju počinju doživljavati svoju punu društvenu ekspanziju i postaju javna ustanova odnosno izvor poruka i saznanja iz područja društvenih i prirodnih znanosti te otvaraju mogućnost nove interpretacije povijesti². Lokalni su povijesni muzeji i povijesna društva također sakupljali odjevne predmete i formirali zbirke povezane s njihovim geografskim područjima. Ove su zbirke sadržavale artefakte od lokalnog interesa odnosno one koji su bili procijenjeni kao važni za povijest zajednice.

Veliki su svjetski sajmovi i izložbe popularne sredinom devetnaestog stoljeća imali namjenu potaknuti razvoj trgovine i tehnologije među zemljama sudionicama te su se odjevni predmeti izlagali u svrhu predstavljanja vlastitog autohtonog sloja pojedine nacije. Putem zasebnih nacionalnih paviljona svakoj je zemlji sudionici bilo omogućeno izraziti vlastitu nacionalnost i tako ostvariti svojevrstu formu neverbalne komunikacije među različitim narodima. Ovakvo izlaganje nacionalnih specifičnosti na svjetskim sajmovima pratilo je šire procese izgradnje europskih nacija koji su obilježili sredinu devetnaestog stoljeća. Stvaranje je modernih nacija bilo popraćeno institucionalizacijom zaštite kulturne baštine, utemeljenjem nacionalnih muzeja kao mjesta prikazivanja i tumačenja povijesti naroda te razvojem interesa za narodnu umjetnost za koju se u to vrijeme smatralo da je jedina bila sposobna zadržati autohtonu nacionalnu kulturu (Maroević, 2004:34). Pitanja identiteta dovela su do razmatranja kulturalne vrijednosti *seoske* i *regionalne* materijalne i nematerijalne kulture. Razvoj etnologije kao znanosti doprinosi stvaranju etnografskih muzeja kao specijaliziranih muzejskih institucija u kojima se sakupljala europska *seoska* i *regionalna* odjeća³ (Taylor, 2004:200-201).

U usporedbi s europskim i neeuropskim etnografskim zbirka, moderna se europska odjeća dugo vremena nalazila izvan područja muzejskih interesa. Promjene koje su obilježile umjetnost dvadesetog stoljeća utjecale su na sakupljanje sistematiziranih kolekcija moderne odjeće u specijaliziranim muzejima koji su se počeli osnivati tijekom druge polovine stoljeća u vrijeme kada moda postaje predmet teorijskih istraživanja (Fukai, 2010:288). Odjevni su se predmeti i modni dodaci počeli razlikovati od ostalih predmeta izloženih u kontekstu muzeja pri čemu su veliku ulogu odigrale ženske kustosice koje su unaprijedile i oblikovale zbirke odjeće i mode.

Muzejske su zbirke modnih muzeja formirane u velikoj mjeri na temelju postojećih privatnih kolekcija koje su odražavale interese pojedinih kolekcionara. Razvoj sve većeg interesa za prošlost općenito te sukladno tome i povijest odijevanja, šezdesetih je godina prošlog stoljeća potaknuo veliki broj donacija privatnih kolekcionara. Određeni je dio muzejskih zbirki posvećenih modi formiran zahvaljujući kolekcijama garderoba koje su pripadale pojedinoj ženi ili obitelji omogućujući na taj način, kako navodi Thompson, istraživanje pojedinačnih ukusa i promjena koje su se odvijale na području mode (Thompson, 2010:298).

² Razvoj muzeja u devetnaestom stoljeću obilježen je njihovom specijalizacijom koja je pratila istodobni razvoj znanosti pa se muzeji stoga pojavljuju kao podrška pojedinim akademskim disciplinama (arheološki, prirodoslovni, tehnički, povijesni, etnografski i antropološki), a najznačajniji postaju umjetnički muzeji (Maroević, 2004:77).

³ U knjizi *Establishing Dress History* Lou Taylor razlikuje pojmove *seoske* i *regionalne* odjeće. Pojmom *seoske* odjeće obuhvaća odjeću izoliranih ruralnih zajednica koje su opstale do kraja devetnaestog i početka dvadesetog stoljeća egzistirajući paralelno s urbanom kulturom. Za razliku od *seoske*, *regionalna* se odjeća razvijala u zajednicama koje su ostvarivale česte kontakte s urbanim sredinama, kulturom i modom (Taylor, 2004:200-201).

3. ODJEĆA I MODA U KONTEKSTU MUZEJA

Predmeti pohranjeni u muzejima dokumenti su određenog vremena. Oni svjedoče o proteklim zbivanjima kao proizvodi prirodnih procesa ili ljudskih vještina. Akumulirajući određeni broj podataka i pohranivši ih tijekom ranijeg života u svoju fizičku i značajnu strukturu, muzejski predmet postaje izvor podataka koji omogućuje dokumentaciju i proučavanje određene stvarnosti, prostora ili društva, svakodnevnog života i tradicija. Njegova je zadaća stoga specifična. Usmjeren na svjedočenje o povijesnom vremenu, ona predstavlja izvor informacija o ljudskoj kreativnosti, kulturi i civilizaciji.

Budući da sadrže sposobnost emitiranja različitih količina informacija, poruka kao i složenijih informacijskih struktura, uporaba *artefakata* pohranjenih u muzejskom kontekstu dobiva informacijski i komunikacijski karakter (Maroević, 2004:53-57). Muzej tako predstavlja instituciju koja prikuplja, čuva, pohranjuje, proučava i izlaže muzejske predmete kako bi se omogućilo njihovo istraživanje te komuniciranje vrijednosti koje potječu iz izvornog vremena i prostora kojem su pripadali.

Zbirke posvećene odijevanju i modi relativno su kasno pronašle svoje mjesto među predmetima koji se prezentiraju u muzejskom kontekstu. Gledano unutar cjelokupne povijesti muzeja kao javnih institucija, posvećivanje muzeološke pažnje odjevnim predmetima i dodacima predstavlja relativno noviju praksu. U razdoblju koje je prethodilo osnivanju specijaliziranih muzeja posvećenih zbirka odjeće, mnogi odjevni artefakti koji su se smatrali izrazom određenog društva ili kulture, odnosno oni koji su imali povijesni, etnološki ili religijski značaj, bili su pohranjivani u različitim muzejima povijesti, etnologije, prirodnih znanosti ili umjetnosti općenito. Načini izlaganja te oblikovanja zbirki i odsjeka posvećenih odjeći i modi u ovakvim su institucijama osobito ovisili o njihovoj pojedinačnoj prirodi i svrsi. Tako se u muzejima umjetnosti željelo pristupiti odjevnim predmetima sa stajališta umjetničke vrijednosti, vještine obrtnika te finoće materijala od kojih su izrađeni, na sličan način kao što se ističe važnost ostalih artefakata koji se izlažu kao primjeri određene primijenjene ili dekorativne umjetničke forme. Proučavanje kulturalnih raznolikosti prisutnih među različitim društvenim sredinama doprinijelo je pohranjivanju odjeće u prirodoslovnim i antropološkim muzejima dok su nacionalni muzeji čuvali odjevne predmete koji su bili važni za povijest nacije odnosno za njezina pojedina regionalna područja (Druesedow, 2010:304).

Usprkos vrijednosti odjeće kao medija iz kojeg se mogu iščitati promjene u ukusu određene epohe, prevladavajućem načinu oblikovanja odjevnih predmeta i njihovoj izradi te sposobnosti bilježenja društvenih i kulturalnih običaja, muzejske su se zbirke odjevnih predmeta razvijale sporo te su mjestimično zauzimale nisku poziciju unutar hijerarhije u umjetnosti. Kao što navodi Thompson, odijevanje se sve do sredine dvadesetog stoljeća smatralo prolaznim, frivolnim, komercijalnim te općenito manje vrijednim (Thompson, 2010:295).

Ovakav je pristup odijevanju bio razlog tome da se odjeća, osobito ona moderna, nije sistematski sakupljala sve do druge polovine prošlog stoljeća. Danas muzeji, uz povijesne zbirke, sadrže i kolekcije posvećene modernoj odjeći unutar kojih se moda želi istaknuti kao zaseban društveni i ekonomski fenomen. Muzejsko je djelovanje usmjereno na širenje, proučavanje i konzerviranje vlastitih zbirki te njihovo istovremeno izlaganje i predstavljanje javnosti u svrhu upoznavanja sa širim kontekstima koji su doprinijeli razvoju modnih promjena.

Specifična osobina odjeće, odnosno modnih predmeta te tekstilija općenito, sadržana je ne samo u činjenici da ona implicira prevladavajući način oblikovanja i izrađivanja, već i da istovremeno ima sposobnost ukazivanja na način nošenja. U svijetu povijesti odjevnih predmeta moguće je uočiti intimnu vezu između predmeta i samog vlasnika kao i često prisutnu povezanost između onih koji su sudjelovali u procesu proizvodnje i onih koji su nosili određeni odjevni predmet. Odjevni su predmeti obilježeni različitim tragovima (oblik, miris, osobnost) kao podsjetnicima na identitete ranijih vlasnika. Prožeti pričom nositelja stvaraju vlastitu biografiju istovremeno kao intimni predmeti i predmeti od javnog društvenog značaja. Upravo je ova osobina tekstilija doprinijela ranijem sakupljanju odjeće unutar privatnih kolekcija u kojima su značenja predmeta proizlazila iz osobnih asocijacija vlasnika (Thompson, 2010:295).

Vještina i poznavanje čitanja i razumijevanja jezika materijalnog svijeta pomaže nam otkriti značajke i vrijednosti predmeta te sukladno tome iščitati obavijesti koje nosi (Maroević, 2004:26). U članku *A Museum of Fashion Is More Than a Clothes-Bag* autorica Valerie Steele uz pisane izvore i vizualnu reprezentaciju ističe vrijednost ispitivanja stvarnih odjevnih predmeta kao jednu od spoznajnih metoda važnih za proučavanje povijesti odijevanja. Kako bi dala svoj doprinos tezi koja podržava opravdanost postojanja muzeja mode, Steele je predstavila nekoliko modela koji se mogu koristiti u analizi odjevnih artefakata. Prema modelu koji preuzima od Julesa Prowna, uspješnost analize povezuje s njezinim prolaskom kroz faze deskripcije, dedukcije i špekulacije. Tijekom njih istraživač bilježi ne samo "unutarnje" dokaze predmeta kao što su njegove fizičke dimenzije, materijali od kojih je izrađen, dekoracije, boja i tekstura, već u senzorno iskustvo predmeta uključuje i samog sebe

kao promatrača te na temelju ovakvog pristupa dolazi do formiranja vlastite hipoteze i otvara mogućnost postavljanja pitanja koja proizlaze iz predmeta kao "vanjski" dokazi (pitanja odnosa prema tijelu, spolnosti, rodu). Muzejski artefakti tako postaju važni primarni izvori podataka za proučavanje materijalne kulture, odnosno dokazi koje je moguće koristiti na jedan aktivniji način. (Steele, 1998:327-333).

4. MUZEJI ODJEĆE I MODE DANAS

Osim već spomenutog, dugo vremena dominantnog stajališta o manjoj vrijednosti odjeće, još jedna teza koja se danas suprotstavlja opravdanosti muzeja odjeće i mode proizlazi iz percepcije mode kao "živog" fenomena. Postavlja se pitanje kako je moguće sačuvati nešto što je u stalnoj promjeni. Prema navedenoj koncepciji muzeji ne mogu predstavljati ništa drugo nego "grobље za 'mrtvu' odjeću" što je stav koji zastupaju mnogi ljubitelji mode i modni dizajneri (Steele, 1998:333).

U dvadeset i prvom stoljeću muzejske kolekcije odjeće postaju sve češće ispitivane iz perspektive eventualnih elitističkih sklonosti o čijem bi se postojanju moglo zaključiti prema omjerima muzejske zastupljenosti odjevnih predmeta različitih klasa. Iz tog bi se razloga većini muzeja moglo prigovoriti zbog kvantitativnog naglaska na tekstilnim predmetima visoke mode ili skupe konfekcijske odjeće. Razlog slabe prisutnosti svakodnevne odjeće u muzejskim kolekcijama Thompson povezuje uz siromaštvo radnika i nižih staleža čiji su pripadnici odjeću obično nosili dok ne bi u potpunosti bila iznošena te su se odjevni predmeti nakon takvog nošenja redovito bacali što je onemogućilo njihovo čuvanje do kasnijih razdoblja (Thompson, 2010:298). Pitanje relevantnosti odjevnih *artefakata* koji pripadaju suvremenoj modi, te stoga potencijalno predstavljaju dio kratkotrajnih trendova, pokušava se također odmjeriti naspram važnosti onih predmeta koji imaju dugotrajniji društveni značaj.

Zbirke odjevnih predmeta mogu se pronaći u muzejima Europe, Sjeverne Amerike, Azije i Australije⁴. Neke su od njih usmjerene na sakupljanje predmeta koji predstavljaju radove francuskih kuća visoke mode, ceremonijalne i svakodnevne odjeće aristokracije, bogatih i slavni žena i popularnih modnih ikona ili pak bogatu povijest tekstilne proizvodnje lokalnih zajednica. Jedan od pomaka koji se dogodio u muzejskoj djelatnosti dvadeset i prvog stoljeća odnosio se na vraćanje vlasništva nad muzejskim predmetima narodima koji su bili osvojeni tijekom kolonijalne ekspanzije. Kao primjer ove prakse moguće je navesti Lakota Sioux košulju koja je predstavljala dio zbirke škotskog Kalvingrove muzeja te koja je na zahtjev vraćena Akta Lakota muzeju u Južnoj Dakoti, SAD.

Među muzejima koji sadrže najbogatije zbirke odjeće svakako se može navesti londonski Victoria & Albert Museum. Ova je institucija od osnivanja predvodila u sakupljanju odjevnih predmeta, no jednako kao i drugi muzeji posvetila je odjeći više pažnje tek u drugoj polovici dvadesetog stoljeća kada odijevanje i moda počinju zadobivati sve veću pažnju unutar društvene stvarnosti i znanosti. Njegova kolekcija odjeće predstavlja uz zbirku njujorškog Metropolitan muzeja jednu od najvećih i najobuhvatnijih zbirki odjevnih predmeta na svijetu te pokriva široki povijesni period i geografski prostor prikazujući opsežan raspon tekstilnih tehnika, odjevnih predmeta obaju spolova i modnih dodataka.

Kao što navodi Steele, istraživanje područja mode i odijevanja nužno je potrebno nadopuniti analizom koja je vezana uz same objekte. Sukladno ovim smjernicama zbirke odjevnih predmeta postale su dio institucija koje se bave obrazovanjem na području modnog dizajna i teorije mode⁵ kako bi učenici i istraživači, ali i oni koji se bave praktičnim radom poput dizajnera i proizvođača, mogli pristupiti informacijama, istraživati te inspirirati se uz pomoć ovakvog izravnog pristupa (Steele, 1998:334).

5. IZLAGANJE I ZAŠTITA

Odjevni predmeti izloženi u muzejima svrstavaju se među najosjetljivije *artefakte* koji zahtijevaju veliku brigu prilikom pohranjivanja i izlaganja. Budući da su tekstilni materijali zbog svojeg sastava iznimno osjetljivi na neadekvatno čuvanje i nepravilno rukovanje, često postaju podložni raznim oštećenjima koja mogu nastati tijekom vremena, a koja su vezana uz utjecaj okoliša u kojem se predmet nalazi (toplina, vlaga, izloženost sunčevoj svjetlosti, prljavština i sl.). Svrha je

⁴ Kao primjere muzeja u kojima se nalaze zbirke odjevnih predmeta možemo navesti: Museum of Decorative Arts (Prag), Museum of Fashion and Textiles (Pariz), State Hermitage Museum (Sankt Peterburg), Fashion Museum (Bath), Royal Ontario Museum (Toronto), Chicago History Museum, National Museum of Anthropology (Mexico City), Calico Museum of Textile (Ahmedabad), Kyoto Costume Institute te Powerhouse Museum (Sydney).

⁵ Primjeri muzeja namijenjenih obrazovanju: Muzej u vlasništvu Fashion Institute of Technology, University of Minnesota Goldstein Costume Collection, Ohio State University Historic Costume and Textiles Collection i University of Rhode Island Historic Textile and Costume Collection.

konzervacijskih i restauracijskih praksi stoga usmjerena ka što boljem očuvanju umjetničke i povijesne vrijednosti tekstilnih predmeta radi zadržavanja njihove dostupnosti budućim naraštajima.

Iako je ranije prevladavalo mišljenje da je oštećene *artefakte* potrebno restaurirati kako bi ih se što je više moguće približilo izvornom stanju, danas se pitanju nužnosti restauracije pristupa na drugačije načine. Mrlje, poderotine i druga oštećenja počela su se razmatrati kao dokazi načina nošenja i korištenja odjevnih predmeta. One se analiziraju kao dio njihove specifične osobne i emocionalne biografije pa se odluke o restauratorskoj obradi donose na temelju konzultacija s kustosima vodeći računa o održavanju ravnoteže između estetskih zahtjeva s jedne strane te očuvanja zatečenog izgleda i karaktera predmeta s druge.

Mogućnost interpretacije odjevnog predmeta uvelike ovisi o njegovom načinu izlaganja. Uloga je kustosa postala sve važnija osobito što se tiče odabira predmeta iz cjelokupne muzejske zbirke kako bi se potaknulo publiku na interpretaciju i povezivanje s vlastitom percepcijom i osobnim odnosom prema odjeći i modi. Način je izlaganja postao čak važniji od same muzejske građe te se sadržaj muzeja počeo razlikovati prema onim predmetima koji su pohranjeni u spremištima i predmetima koji su izloženi na izložbama. Tako muzej postaje sve više prepoznatljiv, kako navodi Maroević, prema onome što u njemu možemo vidjeti, a ne prema onome čime raspolaže (Maroević, 2004:58).

Otvaranje mogućnosti iščitavanja i procjenjivanja poruke koju izloženi odjevni predmet kao muzealija prenosi, proizlazi iz njegovog izlaganja prilikom kojeg on nužno zahtijeva postojanje određenog "tijela". Neprilagođenost samostalnom izlaganju razlikuje odjeću od ostalih muzejskih artefakata i dovodi do toga da se u odsutnosti "tijela" predmeti mogu doimati prazni odnosno ispijeni (de la Haye, 2010:287). Pitanja koja proizlaze iz odabira "tijela" vezana su uz ideale ljepote koji su prevladavali u određenom vremenskom razdoblju u kojem je sam predmet nastao. Forme modnih lutaka koje se u današnje vrijeme izrađuju za potrebe komercijalnih izlaganja u trgovinama modne odjeće odgovaraju standardima trenutnih idealnih tjelesnih proporcija te bismo ih eventualno mogli smatrati prikladnima za muzejsko izlaganje primjeraka suvremene mode. Povijesni su odjevni predmeti bili izrađivani kako bi odgovarali specifičnim tjelesnim proporcijama nositelja čije su se mjere naspram onih koje prevladavaju danas uvelike razlikovale zbog promjena koje su se dogodile u fizičkom izgledu čovjeka. Izlaganje povijesne odjeće popraćeno je zahtjevom za lutkama posebnih dimenzija koje su prilagođene individualiziranim i često asimetričnim tijelima bivših nositelja. Ovo je osobito važno zbog osjetljivosti vlakana od kojih je odjeća izrađena, a koja zahtijevaju pažljivo podstavljanje (tijekom izlaganja, ali i pohrane) kako bi se spriječilo stvaranje potencijalno slabih mjesta i novo oštećivanje tkanine presavijanjem i formiranjem nabora koji bi mogli dovesti do daljnjeg propadanja.

6. ZAKLJUČAK

Način na koji se razvijala ideja o pohranjivanju odjevnih predmeta u muzejskom kontekstu otvara brojna pitanja koja se nadovezuju na već poznato šire shvaćanje mode kao isključivo frivolnog ili nedovoljno vrijednog fenomena. Tome u prilog ide činjenica da specijalizirani modni muzeji zauzimaju samo malen dio unutar povijesti muzeja općenito. U dvadeset i prvom stoljeću muzejske kolekcije odjevnih predmeta bogatije su i raznolikije nego ikad prije te u jednakoj mjeri nude pregled povijesne i etnološke odjeće kao i značajnih primjeraka visoke mode i konfekcijskih odjevnih predmeta.

Uz pitanja koja danas otvara uloga muzeja u kontekstu muzeologije važno je imati na umu jednu od temeljnih funkcija ovih institucija, a to je pohranjivanje u svrhu čuvanja i zaštite od propadanja. Ovi se zahtjevi mogu na sustavan način zadovoljiti jedino u muzejima, a napredak na području tehnologije omogućuje produbljivanje znanja iz područja konzervatorskih tehnika. Usprkos činjenici da su danas informacije široko dostupne elektronskim putem, muzeji i dalje ostaju ti koji omogućuju ne samo čuvanje artefakata od društvene i kulturalne važnosti već i izravno otvaraju mogućnost stilističkih i semiotičkih analiza odjevnih predmeta koje predstavljaju temelj za edukaciju javnosti i nova istraživanja.

POPIS LITERATURE

de la Haye, A.: *Introduction: Dress and Fashion in the Context of the Museum*, Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion, Volume 10 – Global Perspectives, Part 5: Dress and Fashion Resources Worldwide, Berg Publishers, London, 2010., str.: 285-287.

Druesedow, J. L.: *Dress and Fashion Exhibits*, Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion, Part 5: Dress and Fashion Resources Worldwide, Berg Publishers, London, 2010., str.: 304-310.

Fukai, A.: *Dress and Fashion Museums*, Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion, Volume 10 – Global Perspectives, Part 5: Dress and Fashion Resources Worldwide, Berg Publishers, London, 2010., str.: 288-294.

Maroević, I.: *Baštinom u svijet: muzeološke teme, zaštita spomenika, arhitektura*, Matica Hrvatska, Ogranak Petrinja, 2004.

Steele, V.: *A Museum of Fashion Is More Than a Clothes-Bag*, Fashion Theory: The Journal of Dress, Body and Culture, vol. 2, br. 4, studeni 1998, str.: 327-335.

Taylor, L.: *Establishing Dress History*, Manchester University Press, Manchester, 2004.

Thompson, E.: *Museum Collections of Dress and Fashion*, Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion, Volume 10 – Global Perspectives, Part 5: Dress and Fashion Resources Worldwide, Berg Publishers, London, 2010., str.: 295-303.